

at hanga saman, tí leggja teir arbeiðið niður, gongur ikki long tíð, áðrenn tað sansar at allastaðni. Í heyst fingur vit so eitt nýtt landsstýri, sum bæði vildi hækka pensjónsskattin hjá øllum og geva teimum, sum tjena nógv meira enn pedagogar, fleiri túsund krónur í skattalætta um mánaðin. Gott hjá teimum. Sjálvandi elvdi hetta til mótmæli, og tað minti um støðuna undir kreppuni, tá 74 fakkfeløg gjørdu bart í kuldinum á Vaglinum og søgdu, at tey funnu seg ikki í nýggja politikkinum. Men hvussu nógv meintu tey við síni mótmæli? Vóru tey líka stálsett sum útróðrarmenninir í 1975, tá teir blokeraðu alla havnina í Havn? Vóru tey sum Ingeborg og tey í 1987, tá tey settu hart ímóti hørðum í triggjar vikur við blokadum? Nei, tað vóru tey ikki. Ikki øll. Bara eitt felag stóð fast við tað, sum tað frá byrjan segði og meinti, og tað var Føroya Pedagogfelag.

Boðini vóru greið. Lønin er láturliga lág, og tykkara prinsipp eru skeiv, segði felagið frá byrjan við arbeiðsgevararnar, og tað sama segði felagið, tá tað tók konsekvensin av tí, sum tað hevði sagt, og fór í verkfall. Við hesi avgerð tók Føroya Pedagogfelag á seg at bera kyndilin fyri alla fakfelagsrørsluna í eini tíð, har konsekvensloysi og teknokratiskt snakk eru farin at eyðkenna tey fyrr so eldhugaðu fakkfeløgini. Berjist tú ímóti einum mótparti, sum onki virðir teg, kanst tú ikki hopa eftir hæli og kunngerá at enda, at tú onki meinti við tíni mótmæli. Tú mást standa fast. Og tað gjørdi Føroya Pedagogfelag, tá fakfelagssamstarvið brotnaði í límingini, og fakkfeløg kropp á kroppi gjørdu avtalur, sum ongin var errin av. Og eg kann siga tykkum, at millum fólk stendur størsta virðingin framvegis um eitt felag eftir orrustuna í vetur, og tað felagið er Føroya Pedagogfelag. Ongin hevði væntað, at tað var haðani, at ein nýggj Ingeborg skuldi daga undan kavi, og ongin hevði væntað, at hetta felagið var so væl skipað og kundi skapa so stóran sympati rundan um seg, sum tað gjørdi. Ja, ongin hevði heldur væntað, at hetta felagið, sum traditionelt er eitt felag við hóvligum kvinnum og eisini monnum, fór at seta leiðaranum á lønardeildini í Fíggjarmálaráðnum stólin fyri hurðina og megafonina fyri oyruni, tá tað kom til skarpskeringar.

Dygdirnar gjørdust almennar

Tit vita, hvussu tað byrjaði. Teir fyrstu

2-3 dagarnar vóru øll so glað fyri broytingina, at børnini vóru heima. Ommur og abbar gongu smílandi í býnum við barnavognum, og alt var fint. Hetta var familjuligur hugni sum fyrr í tíðini, tá samfelagið ikki var broytt. Men so fóru tey at troystast øll somul, tí tey kundu jú ikki passa børnini í eina heila viku, og hvussu við teimum, sum høvdu heilt serligan tørv? Hvussu leingi skuldu hetta vara? Tað fyrsta, vit lögdu til merkis, var, at Føroya Pedagogfelag kravdi, at limirnir møttu upp í verkfallstíðini. Har er skil í, hugsaðu vit. Tað næsta, vit sóu, var, at 2.000 hjertu vórðu sett á Tinghúsvøllin. Tey eru kreativ, hugsaðu vit. Tað triðja, vit upplivdu, var, at eini 1.300 pedagogar møttu upp til mótmælisgongu í Havn. Tey standa saman, hugsaðu vit. Tað fjórða, vit upplivdu, var, at ein herdeild úr Føroya Pedagogfelag fór á flogvøllin at taka ímóti formanninum í Kommunala Arbeiðsgevarafelagnum at leggja trúst á hann. Tey eru humoristisk, hugsaðu vit. Tá hann ikki hevði mandat til nakað, heysaðu tit so sjórænarafløgg upp í flaggstengurnaruttan fyri Fíggjarmálaráðið, blokeraðu inngongdina har og herdu tiltøkini á bústovnunum. Tey eru viljasterk, hugsaðu vit tá. Fyri hvørt átak vaks virðingin millum fólk fyri tykkara felag, tí hugsið tykkum, hvat tit uppnáddu: Tit vístu, at pedagogar eru væl skipaðir, kreativir, humoristiskir, viljasterkir og standa saman.

Tit vunnu við stríðnum prinsippið um fyrireikingartíðina, tit vunnu fleiri krónur oman á lønina, og tit gjørdu av við prinsippið um differentiering millum limirnar. Men tit vunnu so nógv annað, tí verkfallið var sum ein stór almenn framsýning í triggjar vikur. Ein framsýning, sum tænti pedagogiska fakinum til miklan sóma, og sum fekk hvørt einasta menniskja at tosa um pedagogar og teirra týðning í samfelagnum. Ein framsýning, sum fekk øll at reflektera um ta samfelagsbroyting, sum er farin fram seinastu 30 árin. Hava tey onga tíð at fyrireika seg í, spurdu mong undrandi og hildu, at tað mátti verið sjálvsagt, at tit sluppu at fyrireika tykkara arbeiði. Men hetta er so ein rættur, sum langt síðan skuldi verið vunnin, og her sigi eg so tað, sum eg nevndi, at teir traditionellu kvinnufakbólkarir eru ikki altíð so ídnir at krevja sín rætt á nógv sannførdan hátt. Men nú er hetta hent, og eg haldi, at

verkfallið hjá Føroya Pedagogfelag var ein fyriboðan. Ein fyriboðan um, at kvinnufrígeringin gongur í stigum. Fyrst skuldu kvinnurnar út á arbeiðsmarknaðin. Tann kampurin er vunnin. Kampurin nú snýr seg um at fyrirbyggja, at traditionellu kvinnustørvini verða lægri mett enn onnur størv í samfelagnum, ja, vit kunnu siga at fyrirbyggja trælakhaldi í ávísam fakkbólkum og stættarmuni millum fakkbólkar. Ið hvussu er man tað ikki loysa seg fyri tykkum at lata samfelagið gera sær dælt av, at kvinnur hava so sterk umsorganargen, at tit uppala børn og ansa fólk við menningartarni fyri ongar pengar, tí tykkara hjarta sigur, at tað eiga tit at gera.

Tí hyggið bara at, hvat samfelagið við lóg krevur av tykkum, hetta samfelagið, sum er broytt so nógv, og har ráðandi menninir stútt og støðugt tosa um framburð, meira ferð á samfelagshjólina og alt hatta har. Í dagstovnalógini stendur, at tit við umsorgan og tryggum barnavinarligum umhvørvi skulu menna og menta børnini á fullgóðan hátt. Tit skulu menna andsfrælsið, tollyndið, javnvirðið og fólkaræðisligu fatanina hjá børnunum, sigur lógin. Tit skulu búgva børnini til innlivan, samavgerð, samábyrgd, rættindi og skyldur í fólkaræðisliga samfelagnum. Tit skulu menna teirra skapandi evni og styrkja teirra samleika, sjálvsvirði og sjálvkenlu. Tit skulu tryggja teimum heilsugott og rørsuliga strimbrandi umhvørvi innandura og uttandura. Munnu fólk vita hetta? Munnu fólk virða hetta? Í lógartekstinum verða brúkt so nógv orð úr sálarfrøðini, fólkaræðisligu siðvenjuni og mannarættindastríðnum, at vit kunnu staðfesta, at stovnsgjørda uppalingin snýr seg ikki bara bara um at ansa eftir børnum. Hon snýr seg um at skapa heil menniskju, sum bæði inneftir og úteftir hava sjálvsálit, sum skilja tann samfelagsliga samanhang, tey eru sett niður í, og sum fata, hvat tað snýr seg um at samstarva við onnur og virða onnur. Og mín sann, um samfelagið ikki eisini krevur, at tit skulu gera hetta á fullgóðan hátt.

Í barnagarði ynski eg...

Jú, takk, eiga tit at siga, men so skulu arbeiðsumstøðurnar eisini standa mót við krøvini, og tit eru í ferð við at krevja tykkara rætt. Tit vunnu fyrsta slagið, um tit ikki vunnu so øgiliga nógv krónur. Men tað krevur væl saktans

meira enn 1-2 tveir tímar um vikuna at fyrireika børn til at gerast heil menniskju, sum hava sjálvsálit, sum fata tann samfelagsliga samanhang, tey eru sett niður í, og sum skilja, hvat tað er at samstarva við onnur og virða onnur. Hetta er ikki bara spæl og sangur. Hetta er undirvísing, sum krevur umhugsni og kós í arbeiðinum, og júst hendan spurning fingur tit varpað ljós á við verkfallinum. Sjálvur visti eg ikki, hvat lógin segði um hendan spurningin áðrenn verkfallið, men eg veit tað nú, tí tit stóðu fast og kravdu tykkara rætt. Eg havi tó vitað, hvønn ovurhonds stóra týðning, pedagogiska arbeiðið hevur havt á t.d. verkstøðum og bústovnum. Eg plagdi at halda jóla saman við fólk av bústovnum, tí mamma hevði tey heim við sær um høggtíðina. Hesi eru jólini, vit oftast tosa um í dag, tí tá hendi altíð okkurt hugfarsligt, sum setti kulur upp á høggtíðina. Hesi vóru fólkin, sum vit ikki høvdu pláss fyri fyrr, men sum vit í dag taka okkum av, og tað ger okkum til eitt heilstoyptari samfelag, tí heilstoypt samfeløg hava pláss fyri øllum, eisini teimum, sum hava tørv á vegleiðing frá fakkfólki.

Og nú ímyndi eg mær so, at eg var barn í dag. Hevði eg reikað frítt um kring í grannalagnum saman við eini rúgvu av øðrum børnum og bygt flakar og húttur? Nei, tí tann tíðin er farin. Í ymsu heimunum er kvirt um dagarnar, tí øll eru úti. Foreldrini eru til arbeiðis, og børnini eru á stovni ella í skúla. Men sum verkfallið vísti, so eru børnini í góðum hondum. Samfelagið hevur staðfest við lóg, hvat børnunum tørvar, og starvsfólkin á stovnunum útføra tann setning, sum lógin fyriskrivur. Tá eg gangi fram við einum barnagarði, síggi eg heldur ikki børn hanga í hegninum, tí tey vilja sleppa út. Hvat skuldu tey farið út til, tá øll børnini, tey kunnu spæla við, eru innanfyri, og tá fólk útføra arbeiðið innanfyri, sum eru bæði kreativ, humoristisk og viljasterk? Eg ímyndi mær, at um eg var barn í dag og kravdi, at eg skuldi vera barn sum fyrr í tíðini og vaksa upp í fullkomnum frælsi í grannalagnum, so hevði eg at enda leitað mær til ein barnagarð, hingið grátandi í hegninum uttanfyri og rópt av øllum alvi: Eg vil inn, tí í barnagarði ynski eg at sleppa at ganga beinanveg!

Takk fyri!